

12 Temmuz 2019

Meclise sunulan 11. Kalkınma Planı ve 2023 yılı hedefleri

Dönemin Başbakanı Erdoğan, Hükümetinin Cumhuriyet'in 100. yılı için belirlediği ekonomik ve sosyal hedefleri Ocak 2011'de düzenlenen "Türkiye 2023'e yürüyor, Ankara AK Parti'de Buluşuyor" programında açıklamıştı. Ankara Spor Salonu'nda düzenlenen törende açıklanan ekonomi, eğitim, sağlık ve toplumsal alanlara yönelik 2023 hedeflerine göre; Türkiye'nin 2023 yılında 2 trilyon dolarlık milli gelir düzeyiyle dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasında girmesi hedefleniyordu. 2023'te kişi başına düşen gelirin 25.000 dolara, ihracatın 500 milyar dolara çıkması, işsizlik ve enflasyon oranlarının ise %5 seviyesine indirilmesi hedefleri belirlenmişti.

AKP'nin yakın zamana kadar "Hedef 2023" söylemi eşliğinde pazarladığı 2023 hayallerinin ne kadar abartılı olduğunu ise, ülke ekonomisinin gerçek durumunu bilenler sürekli ifade ediyordu. Ancak özellikle seçim dönemlerinde iktidarın yoğun yazılı ve görsel propaganda aygıtları eşliğinde gündeme getirdiği 2023 hedeflerinin etkili bir şekilde tanıtılması sonucunda geniş bir toplumsal destek sağlandı.

11. Kalkınma Planı hedefleri

1963 yılından itibaren hazırladığı beş yıllık kalkınma planlarıyla da ülkenin geleceğe yönelik hedeflerini belirleyen Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) 2011 yılında kapatılarak, Kalkınma Bakanlığı'na dönüştürüldü. Kalkınma Bakanlığı son olarak 2014-2018 yılları arasındaki 10'uncu Kalkınma Programı hazırladı. 2018 yılında ise Yeni Cumhurbaşkanı sistemiyle Kalkınma Bakanlığı da yerini Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na bıraktı.

Bütün bu değişiklikler olurken 2018 yılı ile birlikte 10'uncu Kalkınma Planı dönemini doldurdu. 2017'de çalışmalarına başlanan 2019-2023 yıllarını kapsayacak 11. Kalkınma Programı ise bir türlü hazırlanamadı. Yürütmeyi hızlandıracağı iddiasıyla getirilen Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminde ise, 2017 yılında çalışmalarına başlanan 11. Kalkınma Planı ancak 8 Temmuz 2019 günü TBMM'ne sunulabildi. Türkiye, 46 yıl sonra ilk defa bir yılı Kalkınma Planı bulunmadan geçirdi. Mecliste görüşülmeye başlanan 11. Kalkınma Programı'nda ortaya konan 2023 hedeflerinin çoğu ise, 10. Kalkınma Planı'nda konan 2018 hedeflerinin dahi gerisinde kaldı.

Kalkınma Planı raporunda 2018'in ikinci yarısında başlayan ve giderek ağırlaşan ekonomik krizden tek kelime bile bahsedilmezken, iktidarın ekonomide yaşanan krizi "görmemezlikten gelme" politikasını ısrarla sürdürdüğü anlaşılıyor. Ancak yine de, yaşanan ekonomik krizin bütün izlerini yeni hedeflerde açıkça görmek mümkün.

2019-2023 yıllarını kapsayan 11. Kalkınma Planında yer alan ekonomik hedeflere göre, bugüne kadar iktidarın siyasal propagandası içinde önemli bir yeri tutan 2023 hedeflerinde yarı yarıya indirim yapıldığı anlaşılıyor. 2023 yılında milli gelirin (GSYH) 1 trilyon 80 milyar

dolara, kişi başına gelirin 12 bin 484 dolara yükseltilmesi, ihracatın 227 milyar dolara çıkarılması, önümüzdeki yıllarda artması kaçınılmaz olan işsizliğin %9.9'a düşürülmesi ve enflasyonun tek haneli rakamlara indirilmesi hedefleniyor. Plana göre, Türkiye'nin 2013 yılında ulaştığı en yüksek milli gelir seviyesi olan 12 bin 480 dolarlık seviyeye, ekonomide her şey yolunda giderse ancak dört yıl sonra 2023 yılında tekrar ulaşabilecek. Başlangıçtaki "2023'te dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına gireceğiz" söylemi bir tarafa bırakılarak, 2023'te Türkiye'nin dünyanın 16. büyük ekonomisi olması hedefleniyor. Oysa IMF, daha birkaç gün önce Türkiye'nin 2019 sonunda ekonomik büyüklük açısından 20. sıraya gerileyebileceğini açıkladı. Türkiye ekonomisinin bir süredir içinde bulunduğu somut durum ile dilek ve temennilerden öteye gidemeyen 2023 hedeflerinin ne kadar gerçekçi olduğu ortada.

Milli Gelir, İşsizlik ve Enflasyon

Kişi başına GSYH Onuncu Kalkınma Programı'nın hazırlandığı 2013 yılında 11.183 dolardı. 10. Kalkınma Programı'na 2018 için konan hedef ise 15.996 dolardı. Ama 4 yılın sonunda 2018 yılında kişi başına GSYH 9.632 dolara düştü. 11. Kalkınma Programı'nda 2023 için konan hedef ise 12.484 dolar oldu. Yani 2023 yılı hedefi, 2013'de 2018 için öngörülen hedefin bile çok altında kaldı.

2013 yılında %9,2 olan **işsizlik oranı**, 10. Kalkınma Planı'nda 2018 yılı için %7,22'ye düşürülmesi hedeflenmişti. Ama 2018 yılında bu rakam %11'e çıktı. 11. Kalkınma Programı'nda 2023 yılında % 9,9 olarak hedeflenen işsizlik oranı ise, 2018 hedefinin çok üstünde.

2013 yılında %5,3 olan **enflasyon oranı**, 10. Kalkınma Planında 2018 yılı sonunda %4,5'a düşürülmesi hedeflenmişti. Oysa 2018 yılında enflasyon %20,3 oldu. 11. Kalkınma Planı'nda 2023 hedefi ise enflasyonu kademeli olarak %5'e düşürmek. Yani enflasyonda 2023 hayalleri bile, 2013'ün üstünde.

Diğer rakamlarda da durum benzer. Dört yılda Türkiye'nin gelecek hedefleri çok geriledi. Hâlbuki 2013 yılında 10. Kalkınma Programı açıklanırken Türkiye'de herkes gelecekte daha fazla ümitliydi. Ekonomideki dengeleri bozan ise, son dört yılda hızla demokrasiden ve hukuktan uzaklaşmak, AB ile olan ilişkilerin bozulması, peş peşe yapılan seçimler nedeniyle ekonomide hesapsızca harcanan paralar oldu.

Krizden çıkış için öncelikle yaşamakta olduğumuz duruma gerçekçi bir teşhis koymak, sonra da borç çevirmeye değil, reel ekonomiye dayalı, yatırım ortamını iyileştiren, üretim odaklı, sanayi ve tarıma önem veren, halkın refahını hedefleyen, işsizliği azaltacak, kapsamlı bir programı tavizsiz ve titizlikle uygulamak gerekiyor.

	10. Kalkınma Planı (2013) 2023 Hedefleri	11. Kalkınma Planı (2019) 2023 Hedefleri	Güncel Veriler
GSYH	2 Trilyon USD	1,1 Trilyon USD	784 Milyar USD - 2018
Kişi Başına Düşen Milli Gelir	25.000 USD	12.244 USD	9.632 USD - 2018
İhracat	500 milyar USD	226,6 milyar USD	168 Milyar USD - 2018
İşsizlik	5%	% 9,9	% 14,1 - Mart 2019
Enflasyon	Enflasyonun tek hanelere indirilmesi	Enflasyonun % 5'e kademeli olarak indirilmesi	% 15,7 - Haziran 2019